



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

II. Quando effectus, veluti indirectè, & in causa voluntarius, imputetur ad culpam?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

esse voluntarius: sic illi, qui voluntariè se inebriat, censentur esse voluntariæ, saltem virtualiter, rixæ illæ, vel blasphemæ, quas in tali ebrietate committit, si prius novit, in ebrietate se solere rixari, vel blasphemare.

Voluntarium interpretativum.

8. Huc additur *Voluntarium interpretativum*; estque illud, quod adesse præsumitur, seu interpretatur ex aliquo signo extrinseco, positivo vel negativo: sic in Foro externo, *Qui tacet, consentire videtur*, juxta Reg. 47. Juris in 6. Similiter Religiosus suo Superiore absente, & urgente necessitate, rationabiliter ac honestè quandoque quidpiam agit ex consensu ejus interpretativo; sive rationabiliter præsumpto, dum ex alijs actibus prudenter interpretatur, & præsumit, Superiorem suum, si interrogaretur, in talibus circumstantiis haud futurum iavicum. Et hoc posterius aliqui appellant *Voluntarium interpretativum conditionatum* Superioris. Nihilominus *Voluntarium interpretativum*, præsertim in malam partem acceptum, non rarò confunditur cum *Voluntario indirecto*, & in causa; & sic juxta satis communem modum loquendi, si quis proiciat sagittam ad occidendam feram præviso periculo occidendi hominem, si sequatur homicidium, censetur occisio isthæc hominis eidem voluntaria in sua causa, indirectè, atque interpretativè, quamvis non fuerit intenta & directè volita.

QUÆSTIO II.

Quando effectus, veluti indirectè & in causa voluntarius, imputetur ad culpam?

Quæ requiruntur, ut effectus, veluti in causa voluntarius, imputetur ad culpam?

9. CONCL. I. Ad hoc, ut effectus virtualiter atque in causa censeatur esse voluntarius, & cuiusdam imputetur ad culpam, omnino requiritur, quòd operans adverterit periculum secuturi effectus ad positionem illius causæ. Ita communitatis. Ratio est: quia si quis nullam de effectu secuturo habuit advertentiam, tunc talis effectus nullo modo foret prævisus, ac proinde neutiquam voluntarius, sed potius ex naturali inadvertentia proveniens: nam juxta illud tritum Philosophorum, *Nihil est volitum, quin præcognitum*.

Secundo Juri,

10. Infertur proinde I. Quòd, quamvis effectus illi pravi, qui frequenter accidunt in ebrietate, voluntariè se inebriantibus im-

Quaest. II. Quando effectus, &c. imputetur ad culpam?

imputentur ad culpam, eò quòd potuerint prævideri, ac proinde sint voluntarij saltem virtualiter & in sua causa: nihilominùs illi eventus, qui rarò contingunt, nec fuerunt prævisti, ad culpam non imputentur. Et hac de causa S. Augustinus *lib. 22. cap. 44. contra Faustum*, excusat ipsum Loth ab incestu, quem ebrius admisit, ut legitur *Gen. cap. 19.* eò quòd non præviderit, incestum ex ejus ebrietate secuturum.

Loth, quemodò excusetur ab incestu?

11. Infertur II. Circumstantias invincibiliter ignoratas, non imputari ad culpam; quia non fuerunt prævistæ in causa. Sic Jacob Patriarcha non peccavit ingrediendo ad Liam, *Gen. 29.* quia bonâ fide credebat, se ingredi ad Rachel conjugem suam. Econtrà verò sequitur, eum, qui scienter & voluntariè occidit mulierem gravidam, censeri etiam occidere infantem, licèt hoc expressè non intendat. Ratio est: quia mortem infantis secuturam prævideri poterat ac debebat, hoc ipso, quòd sciebat, foeminam illam esse gravidam: & idem fit in aliis hujusmodi.

Alia corollaria.

12. CONCL. II. Nihilominùs sola advertentia effectùs pravi ex actione libera secuturi non semper sufficit, ut is cuiusdam imputetur ad culpam; & hoc tunc verificatur, quando ejusmodi actio cæteroquin licita est, & necessaria, vel utilis; simulque effectus ille pravius non intenditur, neque in eo habetur complacencia. Ita Doctores communiter, quos refert, & sequitur Sanchez *lib. 9. de Matrimon. disp. 45. n. 4.* Ratio est: quia effectus per accidens, ac præter intentionem subsecutus non imputatur ei, qui jus suum prosequitur.

Quæ excusare soleant, ne effectus pravius, veluti in causa voluntarius imputetur?

13. Infertur proinde cum Doctoribus communiter, quòd expertus se pollui equitatione, tamen absque periculo consensùs, non teneatur pedester incedere, & ab equitatione desistere. Ratio est: quia equitatio est res utilis, neque causa per se & suapte naturâ talis effectùs pravi, seu foeditatis. Infertur ulterius, quoties pollutio sequitur præter intentionem ex causa aliqua necessaria, vel utili corpori; ut est cibus, & potus moderatus; aut animæ, ut orare, studere; vel utili alijs, prout est audire Confessiones, &c. nullam esse culpam, non desistere à causa ista, quamvis inde præter intentionem prævideatur pollutio secutura. Ratio, præter hætenus dicta, ulterior est: quia talis patitur pollutio nem potius, quàm agit.

Corollaria

14. Dicitur notanter in Conclusionè, *quando talis actio cæteroquin est licita, & necessaria, vel utilis.* Siquidem quando absque urgente necessitate exercetur actio ex sua natura turpis, & per se

Explicatur amplius Conclusio.



tendens ad procurandam ejusmodi foeditatem, ut sunt tactus impudici, &c. tunc non vitare ejusmodi causas, est peccatum mortale, & censetur ipsamet pollutio esse voluntaria in sua causa: & servatâ proportione idem dicendum de similibus. Additur etiam in Conclusionem, *similique effectus ille pravus non intenditur, &c.* Nam si effectus talis pravus, ut puta pollutio, ab aliquo intenderetur, vel quis in ea subsequente deliberatè delectaretur, sibique complaceret in ea, certum est, committi peccatum ratione hujus pravæ intentionis, vel complacentiæ.

Quando imputetur effectus, veluti indirectè voluntarius?

15. CONCL. III. Ad hoc ut effectus ad liberam omissionem alicujus actûs consequens cuiusdam imputetur ad culpam, veluti indirectè voluntarius, præter advertentiam illius effectûs pravi ex sua omissione secuturi, requiruntur insuper tres aliæ conditiones; videlicet, quòd possit agere, agendoque illum effectum impedire, & non agat, & tamen teneatur agere. Ita D. Thomas 1. 2 q. 6. art. 3. & communis. Ratio primæ conditionis est: quia nemo peccat in eo, quod vitare non potest; siquidem *nemo potest ad impossibile obligari*, juxta Reg. 6. Juris in 6. Ratio secundæ conditionis, quòd nempe quis non agat, cum agere possit, patet ex eo: quia in omissione talis actûs consistit ratio Voluntarij indirecti. Ratio tandem tertiæ conditionis, quòd quis teneatur agere, patet ex eo: quia nisi hoc requireretur, Deo (quod absit) imputarentur omnia peccata totius Mundi, cum poruisset ea impedire non creâdo genus humanum, vel alijs modis, quamvis ut Auctor naturæ, atque universorum Dominus, id facere non teneatur. Similiter submersio v. g. navis imputaretur illi, cui navis gubernatio non fuit commissa, ac proinde tempore naufragij non fuit præstens; quod utique est absurdum.

Quando quis censetur teneri ad tollendam causam peccati?

16. Quæres, quandoam quis censetur teneri ad tollendam causam peccati, vel impediendum malum, ita ut hoc facere intermittenti censetur subsequens effectus malus fuisse indirectè voluntarius, ac proinde ad peccatum imputetur? Resp. Id attendi debere ex varijs præceptis obligantibus. Quandoque enim quis tenetur ad hoc ex præcepto Justitiæ, quia videlicet ex officio ad ejusmodi malum impediendum est obligatus: quomodo gubernator, cui cura navis est commissa, tenetur pro viribus impedire navis submersionem: & similiter Prælatus subditorum peccata. Quandoque autem ejusmodi obligatio consurgit solum ex præcepto Charitatis, quo quilibet tenetur proximo suo in certis casibus: quandoque verò ex præcepto alterius Virtutis;

cutis; prout in singulis Præceptorum materijs passim solent explicare Theologi.

Q U Æ S T I O III.

Quo tempore Peccatum tum commissionis, tum omissionis, indirectè seu in causa duntaxat voluntarium, contrahatur?

17. **A**Dvertendum, per *Peccatum commissionis* intelligi illud, quod fit contra aliquod præceptum negativum, seu quidpiam fieri prohibens: ut est furtum, adulterium, homicidium, quæ pugnant contra illa præcepta Decalogi: *Non furtum facies: Non machaberis: Non occides, &c.* *Peccatum omissionis* e contra est illud, quod fit contra præceptum affirmativum, seu quidpiam fieri præcipiens: ut est omisio Missæ die Festo audiendæ, & sic de alijs loquendo. Hoc prænotato,

Peccatum commissionis, & omissionis, quid?

18. Sensus hujus Quæstionis est, quo tempore incurratur Peccatum commissionis, vel omissionis, indirectè & in causa duntaxat voluntarium. Ut si quis ante ebrietatem benè prævideat, se in ebrietate committurum homicidium, vel adulterium, & nihilominus scienter se inebriet usque ad privationem usûs rationis, sicque committat homicidium, vel adulterium; Quæstio remanet, an talis peccet peccato homicidij, vel adulterij eo tempore, quo scienter dedit causam per ebrietatem tali peccato, vel potius tunc, quando in ebrietate actualiter committit homicidium, vel adulterium. Et ratio dubitandi est: quia tempore actualis homicidij, vel adulterij, ipse per ebrietatem privatus est usu rationis, uti supponitur; ergo non videtur pro eo tempore posse actualiter peccare.

Sensus propositæ Quæstionis declaratur exemplis.

19. Similiter, si quis scienter dedit alteri venenum, non nisi post aliquot hebdomadas mortem allaturum; rursus quæritur, an talis peccet peccato homicidij pro eo tempore, quo dedit venenum, vel potius pro tunc, quando actualiter sequitur homicidium, seu mors proximi. Et ratio dubitandi est: quia ille, qui dedit venenum, potest jam de peccato suo esse contritus tempore actualis mortis subsecutæ, ac velle mortem proximi impedire, nec tamen amplius posse: atqui nemo videtur posse actualiter peccare in eo, quod vitare non potest.

Aliud exemplum dante alteri venenum.

20. In-